

n, en de verhouding
en en het institutaire
n te regelen.
est, maar in de dagen
nen er geen tijd, en
en geen oog voor.
t, dat toen de storm
e losbrak, onze Pro-
toestanden niets dan
instituit vertoonden,
rganische kerk of ge-
atshanden was over-

het laatst der vorige
eze eeuw toe geleid,
ven der kerk plotsel-
wild opschoot, zijn
el ignoreerde, en fei-
n de kerk in het leven

lan ook alle drie als
om, tot stand geko-
urbisme en daarmee
n is dat protest tegen
de kerk zelfs tot prin-
de kerk als zodanig

a werkten niet alleen
r kerk, maar loochen-
bestaan. En het Le-
too voorzichtig was,
e niet in te nemen,
invloedrijke personen
tot vriend maakte, is
er zaak een vereeni-
der kerk treedt.
instituit voelden de
r niets meer.

trijding.

ot).

nen, zou ons bedun-
die zich uitsluitend
erde, en actief op-
e factoren tegen dit
beter doel hebben
schikt zijn geweest,
len van goeden wille

le kerkeraden, op de
ingen, en door dezen
e catechisatie en het
gen. Een goed woord
nd oor.
erken op de Christe-
nderwijzers.
erken op de organen

kunnen uitgaan, om
eren kring aanstoot

op allerlei wijs de
ekken, dat hier in
waad te bestrijden
d kunnen prikkelen,
die tegen het mis-
ot deze vereeniging
e al zag hij er de
q, de geoorlooftheid,
de onthouding te aan-

Utrecht gemeend,
te moeten innemen,
opgericht, waarvan
en voor hem moge-
ler is, 't zij verklaart,
vocht te willen ge-

weeerlei zin worden

n: Er zijn er onder
den lande, die bij zich
omen, nooit geestrijk
n nooit wijf of bier
ze broeders kennen
aroom goed, dat ze
orden. En ook, dat
ing vormen, om den
aan te binden.
in zijn: We richten
drankbestrijding op,
leden dezer vereeni-
le onthouders zullen

is het alleen coöpe-
onthouders zijn. En
iganda voor de ont-

g kunnen zij zijn, die
beginsel en doel, en
n alle alcoholische of
franken te onthouden.

us zeggen: Geen
ouding, alleen maar
aet hen die onthou-

licht komt dit te
ring die er feitelijk
he zich absoluut of
nen met beginsel en

doel in Art. 1 en

eniging voor drankbe-
grondslag van Gods
van de drie formu-
gaat dienovereenkom-
beginselen:
er in eenige stof zelve
in de alcoholische
e omstandigheden of
of in het leven van
en van deze dranken
ot het welzijn van den

Met dit beginsel en dit doel nu kan men
het, naar luid van het referaat van Ds.
Gispen, zeer wel eens zijn, zonder zich aan
te sluiten bij de onthouders.
Volgens de Statuten daarentegen in Art. 4
blijkt die overeenstemming met beginsel
en doel alleen dan genoegzaam aanwezig
te zijn, wanneer men tot de onthouding
overgaat.
Ligt hierin nu niet het gevaar, dat men
drie trappen van heiligheid tegen het drank-
misbruik krijgt? *Eerste trap*, zij, die wel
tegen het misbruik zijn, maar het gebruik
voortzetten. *Tweede trap*, zij, die tegen
het misbruik zijn, en den sterken drank
opgeven, maar nog niet wijn en bier. En
eindelijk *de derde trap*: Zij, die uit zede-
lijken wrevel tegen het misbruik, en van
sterken drank en van wijn en bier afstand
doen.
Allen de volstrekte teetotalers zijn dan,
wat men noemt, *vol*. De andere de zwake-
kere broeders.
Al is het dus volkomen juist, dat hier
geen *belofte* wordt afgelegd, toch komt
de af te leggen verklaring op hetzelfde
neer. Wie later tot het inzicht komt, dat
onthouding niet geraden is, en weer tot
gebruik overgaat, behoort hiervan toch, als
eerlijk man, aan het Bestuur kennis te
geven, en houdt op lid der Vereeniging te
zijn; en zonder eenigen twijfel zal het Bestuur
dit als een zedelijke zwakte, en als het
weer afvalten tot een lager zedelijk standpunt,
in hem afkeuren, zoo niet beproeven, hem
van zijn besluit terug te brengen.
Propaganda voor de Vereeniging wordt
hierdoor feitelijk propaganda voor de ont-
houding.
Gelijk elke Vereeniging, zoo zal ook
deze trachten haar ledental uit te breiden.
Ze zal dat eerst doen onder wie reeds
onthouders zijn. Maar daarna door op
onthouding aan te dringen.
En nu ligt het er eenmaal toe, en is er
niets aan te doen, dan wordt die propa-
ganda der onthouding hoofdzakelijk.
Andere middelen komen er ook wel bij,
maar het uitbreiden van de onthouding
wordt dan het groote middel om zijn doel
te bereiken.
Het is volkomen waar, dat de Vereeniging
dit niet als haar doel opgeeft.
Integendeel, Art. 3 zegt dienaangaande:

Ter bereiking van dit doel zal de Vereeniging
zich van de volgende middelen bedienen:
a. periodieke en andere geschriften;
b. openbare vergaderingen;
c. persoonlijke arbeid;
d. adressen aan kerkelijke, philanthropische
en sociale vergaderingen of vereenigingen en aan
de Overheid.

Maar hoe voorzichtig dit ook gesteld is,
aan het genoemde gevaar kan ze niet ont-
komen, want het bestaan en de uitbrei-
ding der vereeniging is en blijft altoos het
stilzwijgend hoofddoel, dat, al spreekt geen
enkele vereeniging het in haar statuten uit,
toch zoo van zelf spreekt, dat het zelfs niet
genoemd behoeft te worden; en dat hoofd-
doel staat en valt, volgens Art. 4, met
de onthouding.
En hier nu liggen de voetangels en
klemmen.
Inmers zoодоende komt men van zelf
op het brede spoor, dat reeds door tal
van andere vereenigingen bereiden wordt.
Ongemerkt zal men met die andere vere-
enigingen in coöperatie komen. En daar
zijn oudere brieven hebben, veel machtiger
zijn, en veel breder trein voeren, zal
men, eer men het vermoedt, aangehaakt
worden, en zijn bijzonder eigenaardig ka-
rakter *pro memorie* zien uitgetrokken.
Zoo zal men al sterker voeling krijgen
buiten onzen kring, en daarentegen ons
en anderen afstooten, of althans buiten-
sluiten, die tegen zulk een in vereeni-
ging optreden van onthouders of tegen
de onthouding zelve, als generale maat-
regel, bedenking blijven koesteren.
Aldus zullen de krachten die er zijn,
verdeeld en gescheiden blijven, en de
actie zal niet geven wat men er van
verwacht.
Dat onthouding in bijzondere gevallen
en in een bepaalden kring Christenplicht
kan zijn of worden, was steeds ons geve-
len. Er zijn ook onder ons personen te
zwak voor zelfbeheersching bij gebruik. Er
zijn personen, levende in gezinnen, waarin
alleen onthouding redding kan aanbrengen.
Er kunnen plaatselijke gewoonten bestaan,
die een rigoureuze optreden noodzakelijk maken.
Maar dit is heel iets anders dan een vere-
eniging voor heel het land, en in het
generaal voor een ieder, die toch eigenlijk
de stelling verkondigt, dat, als het goed
was, alle Gereformeerden als één man, en
met alle vrouw, tot de teetotalers moesten
overgaan.
Kon dit, men zou het heerlijk vinden.
Blijft van hooger geestelijke krachtsbetoon.
En gebeurt dit nu niet, en treden op de
tweemaal honderdduizend volwassen per-
sonen onder ons slechts twee duizend toe,
dan maakt het den indruk, alsof de groote
massa in onzen kring toch eigenlijk zedelijk
achter staat bij de ascetische opoffering,
waartoe, ook buiten onzen kring, duizenden
besloten.
Natuurlijk is dit door de geachte op-
richters van verre niet zoo bedoeld, en is
door hen eer stelselmatig er op aangestuurd,
om dit gevaar te ontwijken en deze klip
te ontzeilen.
Maar de uitkomst zal ook hier leeren,
dat beginselen zuigen, ook waar niemand
trekt.
Het beginsel komt hier op uit het isoleren
van één enkele zonde uit het complex van
de zonde als geheel, en uit het isoleren
van één medicatiemiddel uit de velen.
Het gevaarlijkst wordt dit ascetische stre-
ven zoo het bedoelt, door ascetische offer-
ande den hemel te verdienen. En in dien
bozen zin wijzen de oprichters het beslist
en uit volle overtuiging af.

Maar dit neemt niet weg, dat geheel dit
streven, zoodra het generaliseerd en van
zijn naastbijzijnd motief los wordt gemaakt,
psychologisch altoos een bedenkelijke uit-
werking heeft; en bij alle volledig vertrou-
wen dat we in de waakzaamheid dezer
broeders hebben, zoo hebben zij het toch
niet in hun macht, deze uitwerking bij
anderen te voorkomen.
Voorzeker, er is een Principienreiterei,
die alle goede dingen tegenhoudt, onder een
ideaal voorgeven van naar het volmaakte
te streven. En ook zij, die uit zinnenlust
zich soms ook in het drinken bezon-
digen, ontzagen zich lang niet altoos, deze
bedenkelijke neiging met zoo ideaal be-
weeren te bemantelen.
Arglistig is nu eenmaal het menschen-
hart. Wie zal het kennen?
Maar een Vereeniging met een lijst van
leden, van wie nu ieder weet: Dat zijn de
onthouders, en wie daarop niet voorkomt
drinkt nog altijd, kan voor dat arglistige
menschenhart evengoed tot een zoekende
worden.
Van zelf heeft men dan, zelf onthouder
zijnde, voor wie op die lijst staat zekere
sympathie en voorkeur; tegen wie er nog
op ontbreekt, zijn bedenking.
Zoo wordt lemans verhouding tot deze
vereeniging een soort merkteken en iets
waarmee gerekend wordt.
Er zullen er zijn, die onthouder worden,
om op die lijst te komen.
Ons zou het daarom verre verkieslijk
zijn voorgekomen, indien Art. 4 nooit zijn
staart had gehad; en nog zouden we het
winste achten, zoo deze staart er weer
afging.
Instemming met doel en beginsel moet
volstaan voor elk lidmaatschap.
Elke nadere kwaliteit van zedelijken aard,
die hieraan verbonden wordt, maakt het
artikel topzwaar.
Zeker is het jammer, dat zij, die deze
bedenking hebben, ze niet op de stichtings-
vergadering hebben ingebracht. Herzie-
ning van statuten is altoos lastig.
Doch dit ligt er nu eenmaal toe, en
daarom mag toch de wensch niet onder-
drukt, dat deze Vereeniging ruimte voor
alle broeders mocht openen, die met de
stichters overtuigd zijn, dat coöperatief op-
treden op het organisch terrein der kerk
ter bestrijding van deze volkzonde, ge-
wenschelijk ja, noodig is.

Recensien.

*Het leven van D. E. Moody door W. R. Moody
en A. P. Pitt. Uit het Engelsch vertaald door W.
van Nui. Rotterdam J. M. Brader.*
Een boek van ongeveer 200 blz., dat er frisch
uitziet; goed van papier en letter; versierd met
portretten van Moody en Sankey en nog enkele
andere illustraties.
De zoon en de schoonzoon van den bekenden
Amerikaanschen prediker geven hierin een be-
knoot, onopgesmukt, sympathiek verhaal van zijn
leven en betekenissen Christelijken arbeid, en
de Nederlandse vertaling is zeker aan een be-
kwame hand te vertrouwen geweest.
Moody, als jongman werkzaam in den laarzen-
winkel van Wiswall te Chicago, en later organi-
sator van en spreker in de groote opwekkings-
samenkomsten in Engeland en Amerika, is hier
naar het leven getekend.
Ik wensch dit boek ook in der Gereformeerden
handen. Volstrekt niet, om voor dit Amerika-
sche Christendom ons degelijker Hollandsch Cal-
vinisme en onze methode van Christelijken arbeid
te laten varen, maar wel, opdat wij door de lezing
bewaard worden voor eenzijdigheid, alsof onze
wijze van werken de eenig bruikbare ware in de
zake van Gods koninkrijk; ook opdat wij, bij
het vele, dat ons in Moody's arbeid bedenkelijk
en verkeerd voorkomt, dien toch rechte leeren
waardeeren; en eindelijk, omdat de aandachtige
lezing van dit boek het verlangen in ons ver-
levendigt naar een bezielende werking des Hei-
lijgen Geestes voor onze personen en arbeid, die
omniskenbaar in Moody's optreden aan het licht
is getreden.

*„Hunne teekenen tot teekenen gesteld.” Ps. 74:4b.
Woord, ter inleiding op het gebod in den Bid-
stand voor Zuid-Afrika, gehouden te Rotterdam
in de Nieuwe Waterkerk, op Dinsdag 6 Sep-
tember 1900 door F. A. E. Silvester Smith,
V. D. M. Rotterdam, J. H. Durk.*
Wie die teekenen zijn; Wie ze geplant heeft;
Wie zij ons spellen. Dat zijn de vragen, waarop
de begrafenis Rotterdamse prediker uit de
geschiedenis van den huidige Zuid-Afrikaan-
schen oorlog en bij het licht van het Woord
van God het antwoord geeft. Vinde dit
schoone en doeltreffende woord ruime versprei-
ding, o, k omdat het uitgegeven werd ten voor-
dele van het „Afrikaansche Tehuis” te Am-
sterdam.

*De mystieke gemeenschap met Christus in het
Avondmaal. Volgens Gereformeerde verklaring,
toegelicht door Dr. G. Tjalma, Herv. Pred. te
Veen. Gorinchem, J. H. Kruimer.*
Zoodat in den titel blijkt, wil Dr. Tjalma met
dit geschrift aantoonen, wat naar Geref. ver-
klaring de gemeenschap met Christus in het
heilig Avondmaal is.
Daartoe citeert hij eerst de meest karakteris-
tische plaatsen uit de werken van Calvin, de
Nederlandsche geloofsbelijdenis, den Heidelber-
ger Catechismus, ons Avondmaalsformulier en
uit een werk van Dr. A. Zahn, en trekt daaruit
zijn conclusies.
Daarop laat hij een citaat volgen uit de *Ma-
nifèst et fasson* van Farel, en laat aldus zien, dat
er bij groote overeenkomst in dit opzicht, toch
geen gering verschil was tusschen Calvin en de
Geneefse school enerzijds en Bullinger c. a.
anderzijds.
Aan beiden gemeen was de anti-Roomsche
verklaring, dat het u Avondmaal is „gedach-
tenisvering van het historische feit, den dood
van Christus aan het Kruis.” Het verschil
was, dat naar Calvin's gevoelen het Avondmaal
nog iets anders, iets meer inhield, wat hij
destijds niet volkomen duidelijk kon maken en
waardoor het oog van Bullinger c. a. toen nog
niet geheel open was. En dat meerdere is?
Eene werking van Christus uit den hemel
door den H. geest, waardoor de gemeenschap,
die de geloovigen met Christus hebben, geveed
en gesterkt wordt.
Dat dit Calvin's gevoelen was, wordt door
de Tjalma overtuigend aangetoond en voorts

geeft hij van sommige wel wat duistere uitdruk-
kingen der Gereformeerden nadere verklaring.
Wij danken hem voor zijne studie. Tot recht
inzicht van de genade des H. Nachtmals zal
het ongetwijfeld kunnen strekken.

WIJNINGA.

Voor Kootwijks Scholen.

Ingekomen bij Ds. HOUTZAGERS: Van S. N.,
te B. f. 1.50; van L. v. Leeuwen te Saaneheim,
uit de collectie f. 0.50; van den WelErv. Heer
Dr. R. van Giffen te Aahst, uit de collectie f. 2.
Ingekomen bij den heer D. HULLEMANS: Van
den heer J. IJzerman te Amsterdam, uit de
Unicollectie f. 107.25 en f. 5.
In hartelijken dank ontvangen.

D. HULLEMANS,
Kootwijk, Penningmeester.

Uit de Pers.

Hollands Kerkblad heeft deze week een
schoon woord over de Kerk als de saamver-
gadering der geloovigen en den eisch van hun
wel georganiseerd samenleven.

Geestelijk blijft ons kerkelijk leven alleen, wan-
neer het de verwerking is van ons geloofleven
van ons leven voor God; als het eigendom van
Christus; wanneer het ons alleen om de Gemeente
des Heeren te doen is, en wij voor die Gemeente
naar het Woord des Heeren willen leven.
Niet genoeg kunnen we er van doordringen zijn,
dat er geen andere Kerk en geen ander kerkelijk
leven is en zijn mag.
Al het andere is onwaardig, is dood en on-
machtig.
Maar de Gemeente des Heeren, het leven der
Gemeente van Christus is gezalfd; die Gemeente
heeft de roeping, die van boven is in Christus
Jezus; en zij heeft alle beloften Gods, die in Chris-
tus ja en amen zijn; haar is het Woord Gods toe-
behoord; alles is het hare; en haar zullen dan
ook de teekenen volgen, die de Heere Jezus haar
toezegde; zij kan het Woord bedienen; en zij kan
de barmhartigheid oefenen naar de meening des
Heiligen Geestes; zij kan de volkeren onderwijzen
en de wereld verlichten.
De ellende is maar al te zeer en altoos weer,
dat het kerkelijk leven in dien zin zoo weinig
verstaan en beoefend wordt. Eenerzijds is de drang
te zwak, om als Gemeente des Heeren tot den
vollen eisch van het kerkelijk leven door te drin-
gen. En anderzijds rust de poging niet, om den
naam en de roeping van het kerkelijk leven aan
de Gemeente des Heeren uit handen te nemen.
Hoe heeft Rome de eeuwen door hier geoordeeld,
door de roeping der Kerk uit de handen der Ge-
meenschap in die van de geestelijkheid te leggen. De
Kerk en het geloovige Volk waren twee. De Kerk
moest voor het „Volk” zorgen en het „Volk” moest
van de Kerk afhankelijk.
En zoo werd het kerkelijk leven naar Gods
Woord een onmogelijkheid.
Sinds de hervorming kwam echter de verlossing
ook slechts zeer ten doele.
Bij de Lutheransen mocht de drang, om de
verwachting Gods, het Woord des Heeren tegen de
valschheid leer der geestelijkheid te handhaven, mach-
tig doorbreken, — tot een vrijkomen van het ge-
loovige „Volk,” om zelf de Kerk te zijn, kwam
het niet.
Het denkbeeld was te machtig ook het lag te
diep begraven, om in dien tijd en in Duit. chland
te kunnen doorbreken tot overwinning.
De seculaire geesten, de Doopsche stroom-
ingen, die voor de waarheid, dat de geloovigen
zelf en zij alleen de Kerk waren, meer gevoelden,
brachten juist die waarheid in discrediet, doordien
zij de Kerk des Heeren niet naar zijn Woord
onderstelden, en altoos de Gemeenschap der
Kerk, gelijk die overeenkomstig de ordinantien
Gods geldt, verachtten. Losheid en wilkeure
en levensverwoesting kenmerkten hen, zodat zij er-
nstig weerstaan moesten worden, — ten koste ook
van levensgedachte, waarvoor zij op onschijn-
lijke wijze opkwamen.
De Gereformeerde Kerk bracht het ver, — voor
dien tijd.
Calvin stond hierin zoo recht en zoo oprecht
voor hem is het kerkelijk leven niet anders dan
het georganiseerde leven van het Volk des Heeren,
van de Gemeente van Christus, van de Gemeen-
schap der geloovigen overeenkomstig het Woord
Gods. Heel zijn kerkelijk arbeid, zijn kerkenor-
ding ook, bedoelt niets anders dan dat Gemeen-
schapleven regelmatig, door alle voegselen der
toebrenging, in het volle licht der Schriften over-
eenkomstig de ordinantien des Heeren tot werking
en wasdom te brengen.
Dat hij in een kort menschenleven slechts zeer
ten deele doornien en verwerkelijken kon, spreekt
vanzelf. Ook dat hij zelf hier en daar nog laken
bleef aan de opvatting en het vooroordeel van zijn
tijd. Het staat ook niet aan een man, om het leven
van Christus' Kerk te realiseren. Dat moet door
het leven van het Lichaam, door de gemeenschap
der Kerk, die hij in den Naam des Heeren oproep-
te, geschieden. Als die Kerk niet voort, — is zijn
roepen in de woestijn te vergeefs. Maar Calvin
dronk waarachtig door in de Schrift, om de Ge-
meente Gods naar het Woord des Heeren te kennen,
te reformeeren, te dienen, opdat zij zichzelf zou
zijn, en opdat heel haar leven onder de heerschappij
der genade in al zijn functien werken zou. Calvin's
kerkelijk leven was één leven voor de Gemeente
des Heeren. Hij dacht hierin naar de Schrift. Hij
waarde door haar wateren, om de roeping des
Heeren, de meening des Geestes in dezen te ver-
staan. Hij liet zich zinken in die wateren; hij gaf
zich hierin geheel den Heere over. Hij zag het
kerkelijk leven zuiver, en zocht niet anders dan
dat leven in de gestalte, die naar Gods getuigenis is.
In de Nederlanden waren de omstandigheden in
de 16 en 17 eeuw nog het gunstigst voor het
opkomen der Kerk in haar vrijheid als Gemeen-
schap der geloovigen, waarin elk lid een lid is en
daar de bedoeling en bedoeling des Heiligen Geestes.
De Rijksoverheid van de Kerk als een gedoopt,
geestelijk, protesteerend, vrijheid-kerk. Het Volk
des Heeren, vond hier met de werking om de
vrijmaking van heel het volk, nadat zich
dat volksleven reeds van zijn rechten en vrijheden
bewust was geworden, een meer voorbereide aarde.
En zoo heeft dan ook het Volk des Heeren in
Nederland de Kerk als de Gemeente des Heeren,
de Gemeenschap der geloovigen naar Gods Verbond
en Woord in beginsel leeren verstaan. Het Volk
heeft zijn recht in de Kerk gevoeld. Niet een
democratische strooming of richting of tijd, maar
het gevoel en leven van de Kerk des Heeren naar
de Schrift sprak zich in dat rechtgevoel des Volkes
op kerkelijk gebied uit.
Helaas, dat de banden aan de Overheden, die
het Volk in zijn kerkelijk leven eerst hielpen, straks
ook kluisers wierden voor de vrijheid en het leven
der Kerk. Zoo bleef het bij het beginsel. De ont-
wikkeling van het leven der Kerk uit het beginsel
kwam niet. Steunend op de Overheid beschikten
de predikanten over de Kerk. Het onderling
kwam slechts zwak tot ontwikkeling. Van het
diaconaat kwam zoo goed als niets terecht. Het
leven van het Volk kwam er niet in. De Gemeente
als Gemeente deed niets, en werd dan ook in wat
er gedaan moest worden niet gerekend.
Zoo moest de prediking, hoewel goeds er ook
in te waardeeren viel, het kenmerk van het veel
vondige leven der Gemeente Gods, die een roeping
in deze wereld heeft, wel missen. Al de krachtige
geuren uit een drogistwinkel, waaraan die preken
herinneren, mogen u den zegenrijken inhoud van de
plantenwereld bieden, — die plantenwereld zelf is
bij den drogist niet te vinden: eer loopt de man
gevaar zelf uit te drogen en te leven alsof er geen
goddelijk schepping is.

Zoo werden de kerkeraden, zonder te werken uit
den sappigen wortel van het leven des Volkes, door
zij leidden een eigen leven en gevoelden zich al-
meer „de Kerk” in onderscheiding van het Volk.
Zoo werden onze toestanden geschikt voor de in-
voering der hiërarchie van 1816.
En die bestuursinrichting werd wel na door goe-
den en kwaden „de Kerk” genoemd, hoewel zij in
niet één enkel opzicht de Kerk is of ooit zijn zal.
Maar ook sinds 1814 en 1816 was de breuke
met deze valschde stelling lang niet altoos prin-
cipeel en diep.
Men rult liefst „de Kerk” van de Genootschaps-
besturen voor „de Kerk” van de Gereformeerde
predikanten kerkeraden, Classicale Vergaderingen
en Synoden.
Dat rijtje van kerkelijke waardigheids bekleeders
en vergaderingen is dan „de Kerk.”
Dan kan men de „Hervormde Kerk” wel smaden
en op de „Gereformeerde Kerk” wel pochen, —
maar men — heeft nog, vergeten de Kerk te zoeken
naar het Woord des Heeren.
Een ding heeft onze tijd bij al haar schaduw. Zij
dwingt zelfs troen en kronen om met het gemeen-
schapsleven der volkeren, der menscheid, rekening
te houden.
En zoo zal, wil zij een plaats hebben, de Kerk
gedwongen worden, om zich als Gemeenschap be-
wust te worden en te openbaren.
O dat is haar niet tot schade Want dat is
juist haar leven. Dat brengt Sion in de levens-
wusteling op haar plaats. Dat brengt Christus in
zijn Volk tot zijn eere. Dat is de weg der Schrift
de weg Gods.
Alle kerkelijk leven in kerkeraden en Synoden,
met hooge redeneeringen en deftige verooning,
zonder gemeenschap met een levend Lichaam der
Kerk, zonder het georganiseerde leven van het
Bondsvolk des Heeren, eindigt in vleeschelijk over-
leg en in vleeschelijke strijd, waarvan wij God
naar zijn Woord wil dienen, afkeerig wordt. Een
onmachtig prediking; een afbeeldend maar niets
vermogend onderling; een onbarmhartige
diaconie, die voor wereldsche armenzorg uit den
weg moet gaan. Christus tot onseere; een duffe
Kerk, die voor afbraak te koop komt, en een Volk,
dat in het eind zijn eigen weg gaat: — ze zullen
het einde zijn, indien de Gemeente niet als Ge-
meente naar het Verbond en het Woord des Heeren
tot kennis van zichzelf en tot ontloofing van haar
leven komt.
Daar toe heeft de bediening des Woords, en ook
het publieke woord door de drukpers rusteloos de
Gemeente des Heeren te zoeken, te roepen, te lee-
nen en te leiden.

Hierin ligt het geheim van onze kracht.
Zie maar, hoe ook de apostelen de plaatse-
lijke kerken toespreken als „de heiligen die in
Christus Jezus zijn.”

Officiële Berichten.

OVERTOOM (Amst.), 16 Sept. Na hedenmorgen
door Ds. H. Buurman van Amstelveen in zijn
ambt bevestigd te zijn met de woorden
van Spreken 13: 17b., hield Ds. G. Wisse Jr.,
des avonds zijne intreepredicatie naar aanleiding
van 1 Cor. 1: 23 en 24.
Tevens zegt de kerkeraad van Overtoom alle
broeders predikanten en candidaten hartelijk
dank voor hunne betoonde bereidwilligheid en
hulp, tijdens de vacature in deze kerk.

Namens den kerkeraad,
G. S. BAKHUIZEN, Scriba.

Classis Haarlem.

De classis Haarlem besloot in hare vergade-
ring van 11 Sept. 1900, om D. V. op 10 Oct.
1900, een classicaal zondagsdag te houden.
Als sprekers zullen optreden de zending-
leeraren J. Huizing en W. Pos, alsmede Ds. J.
H. Feringa van Zaandam; terwijl Ds. C. van
Proosdij, van Amsterdam, aan den avond van
dien dag in een biduur zal voorgaan.

Namens de Classis
H. HANDELKROEK, Scriba.

CLASSEN.

Classis Zutphen.

De Classis Zutphen heeft (naar men ons bericht)
in hare vergadering van 6 Sept., gehouden te
Aalten, met medewerking der Prov. Deputaten
peremptoir getimmerd en met alle stemmen
tot de bediening des Woords en der Sacramen-
ten toegelaten den Erw. heer J. Bosch Jr., be-
roepen predikant te Nede.

VOOR DE DIACONIEËN.

Dezer dagen is, zoo al niet aan alle, dan toch
aan vele onzer diaconieën door het Dagelijksch
Bestuur der burgerlijke gemeente toegezonden
een provinciaal Blad, waarin een circulaire van
den Minister van Binnenlandsche Zaken voor-
komt betreffende „het verstrekken van statistische
opgaven der bedelen.”
De Min. wijst in die circulaire op het „onmis-
bare van een goed ingerichte statistiek der be-
deelden” en doet daarnevens gaan een „model-
naamregister der bedelen,” dat door de dia-
conieën kan „aangelegd en bijgehouden worden, om
jaarlijks de gevraagde gegevens te verstrekken”
aan de Regeering.
Het Dagelijksch Bestuur der burgerlijke ge-
meente noodigt, in een begeleidend schrijven,
beleidt uit om op de voorgestelde wijze midde-
len tot verkrijging van meer betrouwbare
gegevens.
In verband hiermede kwamen zoowel bij de
Redactie als bij Deputaten voor de Corresponden-
tie met de Hooge Overheid verzoeken in,
om te dezer zake te willen dienen van advies.
Ofschoon onzerzijds natuurlijk hierbij geen
sprake kan zijn van officieel advies, brengen
wij toch gaarne onze meening ter kennis van
de diaconieën, en wel publiek, om zooveel mo-
gelijk herhaald schrijven te voorkomen.
Wij gaan daarbij uit van de volgende over-
weging:
a. dat ook dit schrijven van de Regeering
samenhangt met haar reeds vroeger aangevan-
gen poging om betere „opgaven der bedelen”
zelfs met naam en toenaam etc., te ontvangen
van de diaconieën, welke voor zooverre ons be-
kend, daaraan echter om verschillende redenen
niet hebben voldaan.
b. dat nu het gemeentebestuur uitnodigt om
mede te werken, de beleefdheid vordert aan dat
Bestuur te antwoorden;
c. dat de diaconieën daarbij echter, waar het
geldt het straks verstrekken van opgaven om
trent de bedeling der armen — zeer voorzich-
tig hebben te zijn met het oog op het bijzonder
karakter der kerkelijke liefdadigheid;
d. dat zij anderzijds, tegenover alle opmer-
kingen en verzoeken der Regeering in betrek-
king tot de kerkelijke armenbedeling, ook om
eigen veiligheid, hebben te letten op het voor-
schrift bij art. 10 der wet tot regeling van het
Armbestuur gegeven.
Dit artikel schrijft evenwel juist niet voor
„opgave van de namen, maar alleen „van het
geen der onderstaanden” en voorts in het alge-
meen „van het beloop hunner (der diaconieën)
inkomsten door collecten, inschrijvingen of an-
dere vrijwillige bijdragen en subsidien.”

In verband nu met een en ander is ons ad-
vies het het volgende (op ongezegend papier) te
antwoorden:

AAN HET DAGELIJSCH BESTUUR
der
GEMEENTE

WelEdelc Heeren!
In antwoord op Uwe Missive van den
. 1900 met begeleidend provinciaal
Blad, hebben wij de eer U, namens de dia-
conie van de Geref. kerk te dank
te zeggen voor de toezending van dat Blad en
U mede te deelen, dat de diaconie den inhoud
er van voor kennisgeving heeft aangenomen en
natuurlijk bereid blijft om te voldoen aan het
bepaalde in de 1ste alinea van art. 10 der wet
tot regeling van het Armbestuur omtrent de ge-
wone jaarlijkse opgave.

Namens de Diaconie voornemens:
. Voorzitter,
. Scriba.
. den 1900.

t Sprekt zelf dat de diaconieën, ook bij
overeenstemming op de hoofdzaak, allicht een
anderen vorm kunnen gebruiken.

Kampen, M. NOORDTJ.,
17 Sept. 1900.

**Verslag van de Centrale Pastorale
Conferentie**

De Centr. Past. Conferentie werd den zosten
Augustus j.l. in de Plantage-kerk te Zwolle ge-
houden.
Welgehaagd mag deze Conferentie worden ge-
noemd. Wel hadden we de opkomst gaarne nog
wat groter gezien, maar toch in vergelijking
van vorige jaren was deze Conferentie vrij wel
bezoekt. Een en zestig broeders, bedienaren des
Woords en ook enkele broeders Ouderlingen
en Diaconen, hadden op de presentielijst ge-
teekend.
Wat echter aan de quantiteit ontbrak, werd
door de kwaliteit vergoed. Hier viel te leeren,
op te merken; hier werd stof tot overdenking
gegeven. Men kon hier van elkander verschilden;
soms heftig debatteeren, zonder dat de broeder-
lijke waardeering en liefde ook maar een ogen-
blik werd gemist. Men ging dan ook uitken,
dankbaar voor wat men gehoord had en genoten;
men stilleten wensch, dat een Conferentie
als deze tot verkwikking van verstand en hart
weer spoedig mocht aanbreken.
Wij gelooven dan ook dat, indien er Confe-
renties als deze gehouden worden, er meer
broederlijke waardeering en toemadering zal
kunnen. Zij kunnen in de hand des Heeren mede-
werken, onze kerken zullen er wel bij varen,
om de thans nog bestaande gedeeldheid die
maar al te zeer, helaas! soms openbaar wordt,
te doen wijken voor de eenheid, die door den
Koning der Kerk is gewild en voor Sions wel-
zijn en Jeruzalems opbouw zoo onmisbaar is.
Moge die gedeeldheid spoedig opgehouden, en het
niet slechts met de lippen worden beleden,
maar ook steeds meer met de daad worden
uitgesproken, dat we waarlijk zijn zonen en
daarom ons ook kennen als broeders van één
huis!
Maar ons werd opgedragen een verslag van
de gehouden Conferentie te geven. Welnu, we
zullen trachten te voldoen. Wellicht heeft men-
ig reeds verlangd naar dit verslag uitgezien.
Doch we behooven het onzen medewerkers in
de bediening des Woords niet te zeggen: een
predikant kan niet doen wat hij wil, en als hij
van zijn vacantiereis thuis komt, kan hij niet
in de eerste plaats zich zetten tot het geven
van verslag. Daarvoor moeten enkele uren van
zijn soms zooveel omvattenden arbeid gerocht
en beschikbaar gevonden worden.
Beginnen wij dan met de mededeeling, dat
deze Conferentie als gewoonlijk met gebed werd
geopend, waarin Ds. Vonk van Maassluis voor-
ging, nadat gezongen was Ps. 119: 3.
De Voorz., Prof. Lindeboom, leest m. Ede-
4 en richt daarna tot de samengekomen broe-
ders een woord van hartelijk welkom, waarna
hij er aan herinnert, dat deze Conferentie reeds
sedert 25 jaren wordt gehouden. Nu echter
zoovele Provincies Confederalite in 't leven waren
geroepen, werd op de laatste gehouden samen-
komst gevraagd, of het niet goed zou zijn deze
Conferenties te doen eindigen. Na rijp beraad
werd toen besloten, dat zij als Centrale Pasto-
rale moet blijven voortbestaan; en, oordeelende,
dat ook Ouderlingen en Diaconen van onze
Conferentie niet mochten worden uitgesloten,
werden in het Comité twee van deze broeders
benoemd. Voorts werd er aan herinnert, dat
deze Conferentie in het vorige jaar vanwege de
Gen. Synode niet gehouden is.
Thans wordt de eenheid, zooals we die in
Efeze 4 vinden uitgedrukt, den broeders aan-
geprezen; de eenheid, die niet is eenvormigheid,
maar een levens-eenheid, waardoor zich de vele-
heid van gaven en werkingen zoo heerlijk
openbaart. Wij hebben elkander te dienen naar
de mate der gaven van Christus, een iegelijk
met zijne gaven; die gaven hebben wij aan te
wenden, in organisch levensverband met de
andere. En wat ons dan wel eens een bonte
mengeling toeschijnt, is van den Heere gewild.
Zij deze Conferentie aan die eenheid bevoor-
delijkt. Bij alle verschil, dat bestaat, behoeven
wij daaraan niet te wanhopen.
Deze Conferentie is de laatste welke in deze
eeuw gehouden wordt. — Veel betekende-
de gedachte, het einde eener eeuw. We hebben
op de teekenen der tijden te letten. Hoeveel dat
ons dan met vreeze voor de toekomst vervult!
Doch, wat er ook gebeure, 't gaat met het
koninkrijk, met de zaak van Christus voortuit!
De gemeente blijft bidden: Heere Jezus, kom.
Evenwel, de afval zal toenemen; Satan zal 'er
op toelagen, ook de belijders des Heeren te
verleiden en te verdeelen. Voor de gemeente
der toekomst zal dan ook zooveel afhangen van
ons, van de mannen die God roept als voor-
gangers en verzorgers zijner kerk. Daarom in-
dijgt de Voorz. dan ook zijn inleidend woord
met den wensch, dat het Gode behage, ons door
zijn Geest steeds meer van onze roeping naar
zijn Woord te doordringen en in onzen arbeid
te sterken.
Uit enkele mededeelingen van den Secretaris
blijkt, dat Ds. Gispen van Baarn als lid van
het Comité heeft bedankt, en tevens bericht
heeft ingezonden, dat het niet mogelijk was als
referent op deze Conferentie op te treden. Reden
daarvan was: het oprichten van een predikan-
ten kring in de Classis Amersfoort, alsmede het
oprichten eener Utrechtsche predikanten Con-
ferentie. Ook Dr. Homig stelde ons te leu,
daar hij zijne belofte, voor twee jaren gedaan,
om als referent op te treden, niet gestand deed.
Hij oordeelde dat, nu ook eene Utrechtsche
Provinciale Conferentie was tot stand gekomen,
de Centr. Pastorale weinig meer te betekenen
zou hebben. Bovendien werden tegen de inrich-
ting dezer Conferentie bezwaren ingebracht, o.

a. dat ook anderen dan predikanten als leden worden erkend van de Conferentie.
Ook werd duidelijk gemaakt, dat vrijwillige bijdragen de kosten der Conferentie niet kunnen goed maken. waarom het Comité geoordeeld heeft, de entree op f 0.50 te moeten stellen.

(Wordt vervolgd.)

Bidstond voor Zuid-Afrika.

De Deputaten der Classis 's Gravenhage, benoemd tot het uitschrijven van een Bidstond voor Zuid-Afrika, hebben op last van de Classis, vergaderd den 17den Sept. j.l., als gebeds-uren stond van 23 Sept. aangewezen, dewijl op Zondagavond de samenkomst der gemeente het gemakkelijkst is in de meeste plaatsen.

Voorgesteld was op de Classis, als datum te kiezen 10 Oct., de verjaardag van President Kruger.

Maar hiertegen werden ingebracht en gebilijkt de volgende bezwaren:

1. dat de nood der zaak drong deze gebedsuren niet zóó lang uit te stellen, maar veeleer als kerken ten spoedigste gemeenschappelijk des Heeren aangezicht te zoeken.

2. dat deze gebedsuren toch eigenlijk niet aan den persoon van President Kruger mocht gebonden; niet aan de verlenging zijns levens de drang tot gebed mocht ontbreken, maar veeleer aan den toestand van geheel Zuid-Afrika, en aan de verhouding van schier geheel Engeland.

Wij achten het noodig dit ter kennis van Gereform. kerken te brengen, opdat zij allen gemeenschappelijk Zondagavond den Heere aanroepen.

Reeds is er stof tot blijdschap, en ook tot dank aan den Heere, waar onze regering President Kruger een oorlogsbodem ter beschikking stelde, in welk beugelijk feit zeer zeker H. M. onze geliefde Koningin hare bemoeiing heeft gehad.

Dat de Heere haar en hare regering daarvoor zegen geve, en President Kruger veilig geleide!

De Deputaten tot het uitschrijven van een bidstond voor Z.-Afrika aangewezen:

L. V. D. VALK.
A. H. V. MINNEN.
K. K. TROOST.
T. KRAMER.

's Gravenhage, 19 Sept. 1900.

Buitenland.

Duitschland. De Kerk onder voogdij van de Overheid. Het vrijwilligheidsbeginsel prijsgegeven.

In een Duitsch blad lezen we een artikel over het ook door ons besproken plan om de Duitse Evangelische kerkkerken in één orgaan te concentreren. Het schijnt: „Het is overbodig om zich er het hoofd over te breken, op welke manier de Duitse Evangelische kerkkerken zich nauwer verbinden zullen. Alles komt in de kerkelijke aangelegenheden op de kerkregelingen of veelmeer op de landsheeren als dragers van het regimint der kerk aan. Men weet van uit welk gezichtspunt deze de zaak beschouwen en wenschen geregeld te hebben.“

Is het wonder, dat mannen als Dr. Stöcker sedert jaren gestreden hebben voor meer vrijheid en meer zelfstandigheid voor de Evangelische kerk? Het verbaast ons, dat die strijd niet door meerderen aangeboden wordt.

Mededeelingen omtrent heiligen er in de laatste maanden in de oude kerk der Hugenooten te Frankfurt aan de Main geschied is, doen ons zien waartoe men komt, wanneer eenmaal aan de overheid macht gegeven wordt om over de kerk te heerschen.

Wij vernemen het volgende.
De minister van eeredienst richtte eenige jaren geleden tot de Gereformeerde kerk van Frankfurt het verzoek om een nieuwe constitutie aan te nemen, waardoor de Lutherische en de Gereformeerde kerken ineen konden smelten. De Gereformeerde kerk antwoordde door zijn kerkeraad, dat het haar onmogelijk was om aan die uitnodiging te voldoen.

Maar de Lutherische kerk van Frankfurt kon niet in haar onderhoud voorzien, tenzij zij de kerkelijke belasting invoerde welke door de overheid wordt opgelegd. Ook de Gereformeerde kerk moest daaraan mede doen. Het werd niet onduidelijk te kennen gegeven, dat wanneer de Gereformeerde kerk weigerde, zij haar goederen, zowel hare roerende als onroerende, kon verliezen. Het was hard, maar er was niets aan te veranderen. Ten slotte besloot de kerkeraad om zich de staatsbelasting te laten welgevalen.

Doch de opbrengst van de kerkelijke belasting viel tegen. De kerk van Frankfurt a. d. Main was niet in staat om uit de opbrengst der belasting twee predikanten te onderhouden. Toch had die kerk van dat zij gesticht was, twee predikanten gehad. De tractementen van die twee predikanten werden door vrijwillige bijdragen gevonden. De kerkelijke belasting bracht evenwel veel minder op.

Wat nu te doen? Weer bij de leden der kerk aankloppen om vrijwillige bijdragen? De kerkeraad besloot dit niet te doen. Immers was de gemeente er toe gebracht om zich de kerkelijke belasting te laten welgevalen, en nu weer om geld te gaan vragen, dat ging niet aan! De kerkeraad had den moed althans niet, om het vrijwilligheidsbeginsel naast het stelsel van een verplichte belasting in te voeren. Van daar, dat men besloot om den predikant Robert te laten gaan. Men moet dien leeraar de getuigenis geven, dat hij met veel ijver en bekwaamheid het Woord van God gedurende meer dan twintig jaren te Frankfurt bediend had; maar toch moest de getrouwe leeraar wijken, omdat de kerkeraad te kwader uie zich er toe had laten vinden om haren leefstocht te verkrijgen door middel van den sterken arm. Nu moge men voor Dr. S. Robert de pil vergulden door hem allen mogelijke lof toe te zwaaen, maar ten slotte komt de zaak hierop neer, dat men in de oude kerk der Hugenoten te Frankfurt een dienstkerk des Heeren ledig aan de markt geplaatst heeft, omdat men door aandrang van de overheid er toe overging, van de Gereformeerde lijn af te wijken, door het vrijwilligheidsbeginsel prijs te geven.

Mochten de Gereformeerden te Frankfurt van hun doen nog eenmaal terug komen!

WINCKEL.

Door Kinderen.

LUCHTSCHIPPERS.

I.

't Is nu honderdveertien jaar geleden, dat het eerste luchtschip, of wel luchtbol, opging. Dit geschiedde te Parijs op het Marsveld, en de gebroeders Montgolfier 1), die den atrofisch d. i. luchtbol uitvonden, hebben daardoor hun naam beroemd gemaakt.

Onder degenen, die zulk een luchtbol destijds zagen opgaan, behoorde ook de beroemde Amerikaan Franklin, die met Franche hulp Noord-Amerika had vrijgemaakt van Engeland. Iemand vroeg hem wat nut die nieuwe uitvinding hebben zou.

Zijn antwoord was:
„Wat nut heeft een pas geboren knaap? Hij kan een man worden.“

Gij begrijpt wat Franklin bedoelde, en als we daarop nu letten, dan zien we dat de knaap wel gegroeid en ontwikkeld is, maar een man is hij toch nog lang niet, en de vraag is of hij 't ooit zal worden.

De eerste luchtreizigers waren meest Fransen en Engelschen. Later hebben zich ook Duitschers met de luchtscheepvaart ingelaten. Uit ons volk zijn dusver niet veel luchtschippers voortgekomen. Wij blijven liever bij den grond, wat ook veiliger is. 't Is trouwens niet mijn plan over die vroegere luchtreizigers hier veel te zeggen. Dat men echter ook hier indertijd met de nieuwe uitvinding op had is klaar, temeer daar zij uit Frankrijk kwamen, en velen toen al wat uit dat land was, dwaselijk steeds het beste achen en er hoog mee liepen.

Reeds een paar jaar na de eerste luchtreis, vond er uit Den Haag een plaats, en wel op 12 Juli. De ondernemer van de zaak echter was een Fransman, de bekende Blanchard 2). Ook bezitten we nog 't verhaal der opstijging van een luchtbol te Rotterdam, nu 96 jaar geleden.

Het luidt aldus:

„Haarlem, 30 Sept. (1804). Met genoegen verstaan wy, dat onze Stadsgevoet Abraham Hopman, wien in de maand July laatstleden te Amsterdam door onderscheidene oorzaken zyne onderneming, om eenen lugtreize te doen, mislukte was, gisteren namiddag even na vier uren, beter in dat zijn oogmerk te Rotterdam geslaagd is, en dus de eerste onzer landgenooten, die een lugtreize met goed gevolg ondernomen heeft. De ballon na het Noordwesten koers genomen hebbende, steeg door de wolken, tot zodanige hoogte, dat hy weldra geheel onsigbaar werd. Na eenigen tyd kwam dezelve met den eersten Bataafschen lugtreiziger in de nabijheid van Schiedam op aarde terug, rakende de gondel toevallig den kant ener Sloot. De Lugtreiziger, uit den Gondel in het water geraakt, zag zich genoodzaakt den Luchtbol te verlaten, reis zonder hem te laten volbrengen, en kwam 'savonds om agt uren behouden terug op de plaats van zijne afreis, terwijl de Luchtbol, weder opgestegen, ten half zes uren op de Buitenplaats „Bakkerthagen“ onder Wassenaar in een Bosch is nedergeedaald.“

Gij weet 't was toen de ongelukkige „Bataafsche“ tijd... zonder Batavieren. Maar het bewijst hoe de Franche liefhebber hier navoring vond.

Al is dit al nu reeds een eeuw geleden toch kan men niet zeggen, dat de luchtbol, wat vorm en inrichting betreft, veel veranderd is. De luchtbol is veelal een peervormige zak, van sterke zijde vervaardigd, overal goed dicht en met vernis bestreken. Over den bal die met gas van een of andere soort wordt gevuld, hangt een net van touw, en daaraan weder een schuitje (gondel) van hout of riet, ook wel een mand. In dat schuitje vindt men ook den noodigen ballast, namelijk zakken zand. Een touw dat in 't schuitje ahangt, loopt tot boven op den bol, waar een lichte klep is, die naar believen kan geopend worden.

Verder behoort tot de uitrusting van den luchtbol veelal een anker met een reddings-touw. Ook neemt men vaak vele kleine werktuigen mee; weerglazen, thermometers, vochtmeters enz. Deze dienen om te bepalen, hoe in de hoogere streken de lucht is, hoe zwaar zij weegt, hoe veel water zij bevat, hoe de wind is, hoedanig de kracht der zonnestralen enz., waar vele menschen nooit aan gedacht hebben. Al deze dingen werden reeds gebruikt door de vroegere luchtreizigers en de tegenwoordige hebben ze nog. In dit opzicht is men dus bij het oude gebleven. Trouwens, de lucht is ook nog niet veranderd bij toen. Vroeger nam men ook wel een valscheru mee — met een vreemd woord parachute genoemd — ten einde te voorkomen, dat bij een plotseling ongeluk het schuitje niet zou vallen althans zeer langzaam.

Doch 't is gebleken, dat dit werktuig zeer onbetrouwbaar is en vaak weigert, en wijl het daarbij niet gemakkelijk te hantieren is, neemt men het tegenwoordig zelden meer mee. Om te weten of men rijst of daalt, gebruikt men soms strooken papier, die men in de lucht uitwerpt. Op zeer groote hoogte heeft men ook wel eens duiven uitgeleten, ten einde te zien of de lucht nog dicht genoeg was om hen te dragen.

HOOGENSEN.

- 1) Sprek uit: Mont-gol-fée.
- 2) Sprek uit: Blansjaar.

Gereformeerde Gezindheid.

Gereformeerde Kerken.

BEROEPEN: 's Gravenhage, en Aalten, Joh. Jansen, cand. te Varsveld — Wons c. a., H. de Lange, te Gaastmeer — Marrum en Nijkerk, A. Andrae, te Oosterend — Leerdam, H. Teerink, te Amerfoort — Hallum, R. Smeding, te IJelmonde — Bedum, R. Ds. J. P. Klaarhamer, te Maken.

AANGENOMEN: Naar Utrum, door Sijbesma, te Westermolen. — 's Gravenhage, W. T. van Dam, cand. te Bolnes.

BEDANKT: Hindeloopen, Th. A. Bergma, te St. Jacobi Parochie — Anjum, J. D. van der Velden, te Klundert. — Utrum, J. Sybma, te Westermolen. — Beetum, W. T. van Dam, cand. te Bolnes — Holten, A. Andrae, te Oosterend.

Nederlandsch Hervormde Kerk.
BEROEPEN: Helloo, C. Kunst, te Ouwkerk. — Uutwijk en Waardhuizen, J. M. Coops, cand. te Oudewater. — Gaastmeer en Nijehuisum, F. de Haan, cand. — Aalten, J. van der Plasche, te Kortelhof. — Herbijum, V. Tiddens, te Surhuistervreen. — Wapenvelde, J. H. Gendelap, W. J. te Vaassen. — 's Hertogenbosch, J. Herderschee, J. H. te Osch. — Veenendaal, K. Kuyman Jr., te Zegveld. — Twisk, S. P. de Luitkewierum — Urk, J. Schokking, te Koudum. — Hoogersmilde, L. S. van Zwet, cand.

AANGENOMEN: Naar Oudgela c. a., door G. Dorsten, te Elburg. — Goudswaard, J. M. Coops, cand. te Hekendorp. — Poudgum, F. de Haan, cand. — BEDANKT: Urk, J. Schokking, te Koudum c. a., — Neerlandbroek, K. Bonthoorn, te Ede. — Serooskerke, J. D. de Hoog, W. te Simonshaven en Biet. — Maasdam, Zijderveld, Wijngaarden en Ruitbroek, Uutwijk en Waardhuizen, J. M. Coops, cand. te Hekendorp. — Herbijum, V. Tiddens, te Surhuistervreen. — Hellow, J. G. M. Andrae, te Kattendijke. — Den Bommel, M. J. Beukenhorst, te Druten en Afferden.

Geabonneerden op DE HERAUT wordt beleefd verzocht, de abonnementsgelden over het kwartaal, eindigende 30 Sept. a. s., ten bedrage van f 1.20, per postwissel over te maken, welken men gelieve te adresseren aan

De Administratie van „De Heraut“ Amsterdam.

Op ontvangst van den postwissel wordt den afzender daarvan bericht gezonden.

DE ADMINISTRATIE.

Amsterdam, Sept. 1900.

Advertentiën.

Heden werden wij verblijd met de geboorte van een ZOON.

H. VAN DE GRAMPPEL.
M. VAN DE GRAMPPEL.
FRONK.

Amsterdam, 18 September 1900.

L. G. WEISZ & Co.,

Commissionairs in Effecten,
WESTERMARKT No. 21
AMSTERDAM.

ORGEL.

Te koop, voor lage prijs, een zeldzaam mooi Amerik. Orgel, met 14 reg., Eloian Harp en Subbas. Alle dagen te zien bij Wm. KOOLIJ, Tollensstraat No. 43, Rotterdam.

BREEBAART'S

ORGELHANDEL,
Damrak 22, Amsterdam.
Beste adres voor Orgels.
80 stuks bespeelbaar in de Magazijnen en 200 Ex. steeds in voorraad.
Vraag Catalogi.

Filialen: Groningen, Apotheker S. SMEDING.
Zaandam, Apotheker VAN DIJK.

JOHANNES KRAMER & Co.,

Dam 15-17 en Vijgendam 12, Amsterdam.

Koopen en verkoopen EFFECTEN, diverse LOTEN en vreemde COUPONS Wisselen Gouden, Zilveren MUNTEN en vreemde Banknoten. Sluiten PROLONGATIEN en BELEENINGEN. Nemen gelden à DEPOSITO 1/2 pCt. onder prolongatiekoers. Bedragen tot en met Duizend Gulden worden op vertoon temgbetaald.

Amsterdamsche Maatschappij van Levensverzekering.

Gevestigd te AMSTERDAM, Keizersgracht 729.

Maatschappelijk Kapitaal: Een Millioen Gulden.

Commissarissen:

Mr. Th. HEEMSKERK, L. J. S. VAN KEMPEN, H. W. VAN MARLE, Jhr. Mr. A. F. DE SAVORNIN LOHMAN, J. E. N. Baron SCHIMMELPENNING VAN DER OYE

Directeuren: H. J. VAN VULPEN en H. SERET.

De Maatschappij sluit alle soorten verzekeringen KAPITAAL en LIJFRENTE tot elk bedrag.

DEKT UWE KIPPENRENNEN

met geolied linnen; daar deze stof waterdicht en doorschijnend is, kunnen de hoenders bij regenachtig weder in de ren blijven en wordt het donkere daarin vermeden, wat bij andere niet doorschijnende bedekking niet te voorkomen is; dit linnen is beter dan glas of asfalt. Monsters en prijsopgaaf gratis.

J. F. RIEM-VIS, Waterloostraat, Den Haag.

Men zie voor Kippenvoer de advertentie voorkomende in dit blad.

Ter perse: SCOLASTICA.

Om het zoeken of om het vinden?
Of het doel van echte studie,

DOOR
Dr. A. KUYPER.

Prijs f 0.40.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP
BOEKHANDEL
VOORHEEN

Amsterdam.
Pretoria. HÖVEKER & WORMSER.

!!! HOMOEOPATHIE !!!

Het Homoeopathisch Generaal Depôt van Dr. WILLMAR SCHWABE te Leipzig, is gevestigd Internationale Apotheek van ALBERT SOMMER, Duitsch gediplomeerd Apotheker AMSTERDAM, Heiligenweg, hoek Singel.

Volgens contract met Dr. WILLMAR SCHWABE zijn in geheel Nederland alleen in mijne Apotheek en in onderstaande filialen de echte originele verpakkingen verkrijgbaar. Men lette op nevens staand fabrieksmerk, daar dit wordt nabootst.

Prijscontant en alle brochures gratis!

Filialen: Groningen, Apotheker S. SMEDING.
Zaandam, Apotheker VAN DIJK.

Filialen: Nijmegen, Apotheker W. PONTIER.
Zwolle, Apotheker Wed. J. KAYE.

Levensverzekering-Bank „KOSMOS“

gevestigd te ZEIST (Prov. Utrecht).

Goedgekeurd bij Koninklijk Besluit van 23 Februari 1862.

Directie: Jhr. F. H. VAN DE POLL en Jhr. F. VAN REENEN.

Volteekend Maatschappelijk Kapitaal f 1,800,000.—

Ultimo December 1899 bedroegen:

Het verzekerd kapitaal..... f 54,853,510.—
Het waarborgkapitaal..... „ 11,358,559.93
De uitbetaalde verzekeringen..... „ 10,223,109.32

(Het aandeel in de Winst voor verzekerd van minstens f 1000.— verzekerd Kapitaal bedroeg over 1899 10 pCt. der Jaarprijs, uit te keeren na twee-jarig bestaan der verzekering.)

Verzekeringen van Kapitaal bij overlijden en bij leven.

Gemeente Verzekeringen. Uitsluitverzekeringen.

Studiebeursen. Lijfrenten. Pensioenen.

volgens tarieven, welke naar de nieuwste gegevens berekend zijn.

Gunstige voorwaarden voor verblijf in Oost- en West-Indië.

Prospectussen en Formulieren kosteloos verkrijgbaar ten Kantore der Maatschappij te Zeist; bij Heeren Inspecteurs en Heeren Agenten.

Denkt om uwe Kippen.

Nu de rui begint geve men haar Riem-Vis' Ochtendvoeder, waardoor zij gemakkelijk ruien, spoedig in de veeren komen en veel vroeger zullen leggen dan wanneer men ze met ander voedsel voedert; juist nu hebben zij behoefte aan een krachtig voeder. Jonge Kippen hiermede gevoed, zijn spoedig aan den leg en geven veel eieren. Denkt er om dat in den winter de eieren de meeste waarde hebben.

Riem-Vis' Ochtendvoeder staat onder openbare controle van de Heeren Dr. VAN HANDEL ROOS & HARMENS te Amsterdam, zoodat elke afnemer gewaarborgd is steeds dezelfde kwaliteit te ontvangen.

De prijs is 10 Kilo f 1.80, 25 Kilo f 4.—, 50 Kilo f 7.25, franco naaste station van aankomst. Proefzakjes van 5 Kilo f 1.— franco huis. Een beknopte Handleiding over voeding en verzorging der Hoenders op aanvraag gratis.

J. F. RIEM-VIS, Waterloostraat, Den Haag.

VERSCHEENEN:

DE POST-ACTA

OF

Nahandelingen van de Nationale Synode van Dordrecht in 1818 en 1819 gehouden.

Naar den authentieke tekst in het Latijn en Nederlandsch uitgegeven en met toelichtingen voorzien enz.

Eene historische studie

DOOR

Dr. H. H. KUYPER.

PRIJS. . . . f 6.—.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BOEKHANDEL

VOORHEEN

HÖVEKER & WORMSER.

Amsterdam.
Pretoria.

Orgels!!!

Ter overname aangeboden, een zoo goed als nieuw Amerik. Orgel, in een kast zonder top, 2-spel, dubb. octaaf, kopp., zeer geschikt voor lokaal of kleine kerk; tevens een zeer elegant Amerik. Orgel met spiegeltop, 2-spel, dubb. octaaf, kopp. Beide voor spotprijs.

Te zien Jan van Gaijenstraat 15, Den Haag.

DE HERAUT

van 7 December 1877 tot 13 December 1896, of No. 1 tot No. 990. De eerste 8 jaarg. gebonden. Tot 610 geheel compleet, daarna 17 nummers die ontbreken. Net exemplaar.

Voor den meestbiedende te koop. Brieven fr., letter D., Bureau van dit blad.

Bij H. TULP, te Zwolle, verschijnt:

DE DOOPERSCHEN.

Historisch overzicht en beoordeling, door

H. HOEKSTRA,

F. D. M. te Arnhem.

Prijs ingenaaid 60 Cents, gebonden f 1.—.

VERSCHEENEN:

Een der oorzaken van den

Oorlog in Zuid-Afrika

en

Iets over het Onderwijs in Transvaal,

DOOR

J. A. WORMSER Jr.,

te Pretoria.

GEVOLGD DOOR

Een bibliographisch overzicht van de

voornaamste werken verschenen

over Zuid-Afrika.

Prijs. . . . f 1.25.

NAAMLOOZE VENNOOTSCHAP

BOEKHANDEL

VOORHEEN

Amsterdam.
Pretoria. HÖVEKER & WORMSER.

Verschenen in den Muziekhandel van W. F. LICHTENAUER, te Rotterdam:

ENGELENZANG

en

Koraal: PSALM 98

VOOR

ORGEL of HARMONIUM,

GEKOMPOSEERD DOOR

A. J. DE WIT.

Op 7. Prijs f 0.60.

Vrije Universiteit.

In dank ontvangen:
Voor de Vereeniging:

Aan Legaten:
Door den heer F. J. D. Theysse legaat van wijlen Mevr. Maria Elisabeth Kreyts Wed. Joh. Joutin f 200.

Aan Collecten: (voor de Theol. faculteit):
Van de Ger. Kerk te Arnhemden f 5.97 1/2;
van idem te Domburg f 2.10; van idem te Gapinge f 1.66 1/2; van idem te Grijskerke f 10.72;
van idem te Koudekerke f 14.14 1/2; van idem te St. Laurens f 3.40; van idem te Meliskerke f 6.10; van idem te Middelburg A f 17.69 1/2;
van idem te Middelburg B f 9.23; van idem te Middelburg C f 29.44; van idem te Oostkapelle f 7.63; van idem te Serooskerke f 12.07 1/2;
van idem te O. en W. Souburg f 8.62 1/2; van idem te Vlissingen A f 17; van idem te Vlissingen B f 14.50; van idem te Veere f 10.47;
te idem te Vrouwenpolder f 4.60; van idem te Oudekerk afd. Amstel f 6.50; van idem te Weesp A f 13.27; van idem te Bussum (1/2 coll.) f 5.50; van idem te Muiderberg f 1.50;
van idem te Naarden f 3.77 1/2; van idem te Uithoorn f 0.77; van idem te Culemborg f 5.91.

Aan Schenkingen:
Van G. C. H. te Zwartsluis f 3; door den heer J. van Beek van eenige werklieden te Amsterdam f 25.

S. J. SEEFAT,

Penningmeester.

Hilversum.

Boek- en Coarsdrukkerij:

DE ROXYER KRÖNEN & BAKERS,

Amsterdam.

Dr. H. G. B. van der Meer, 1899.

Nu l denkbe beider vorm i dien b zijn ov de sch Luthers men; d het be niet - at zou we zelfs in rend d anders in heel tende re in volle elk oog en maa van tot r toestand en wors kon toe het voll opgestel den voor zich nog algemeen in aansh van de twee of 1 Geestelij gen van machthe het onder bare ker binnenzijs Lichaam op dien vrijheid v haven te l lig ideaa werkelijk kerken. I Hervormi in meerde haast in naast en den, was het publi met den geled, e Episcopale ten in En pluriformi uitgewerk tot besliss de Episcop kerk" zijn men ze se om de R reformeerd sche vrij der Heilig ook opmer recht in i over de k theologen derwierp a steeds voo koinen, is l let. Het sp les teris d dat men b stuk allere waarin het die dus hi conclusie A fessie, m toen nog n meer dan e Zóó echt deelen, tenz zijne, den doen dan nog de hoo golang; ma van een or niet. Zij he opend voor felt, dat er elkander zij goed en ze bijgaande t splitsing den zet. Zelfs st tantsche eer